

MOTIV TILL MILJÖSTYRNINGSRÅDETS UPPHANDLINGSKRITERIER FÖR DRIVMEDEL

INLEDNING

Drivmedel är enligt Naturvårdsverkets rapport om Konsumtionens klimatpåverkan en av tre branscher vars försäljning till offentlig sektor som har i särklass störst utsläpp av koldioxid.¹

B. OBLIGATORISKA KRAV PÅ VARAN

B.1. PRODUKTKVALITET

Viktigt att ha med detta för att det finns leverantörer som inte uppfyller detta vilket kan leda till problem i motorerna.

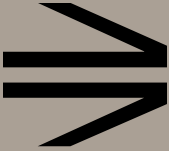
B.2. KLIMAT FÖRNYBAR RÅVARA

Kravet bör användas tillsammans med det särskilda kontraktsvillkoret om klimatreduktion förnybar råvara.

Reducerade emissioner av växthusgaser är ett av huvudskälen för en ökad användning av biodrivmedel. Biodrivmedel anses idealt inte ge någon nettoemission av växthusgaser då kolet som har bundits i den växande biomassen är taget från atmosfären och återemitteras då biomassen slutligen förbränns. Det är dock uppenbart att energi måste investeras i biomassaproduktionens olika led samt i den process som krävs för att ur biomassen framställa biodrivmedel. Nyttan av att introducera ett biodrivmedel bör därför betraktas utifrån den totala reduktionen av växthusgaser sett över drivmedlets livscykel och därmed även jämföras med emissionerna av växthusgaser från de konventionella drivmedlen. Vid produktionen är det avgörande vilken form av insatsenergi som används då reduktion av växthusgaser ur ett livscykelperspektiv beräknas. Detta exemplifieras tydligt i LCA-värden för veteetanol där CO₂-reduktionen varierar från 16 till 69 % beroende på vald insatsenergi.

EU:s direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor 2009/28/EG stipulerar i punkt 2 i artikel 17 krav på växthusgasminskningar gentemot

¹ Rapport 5903 november 2008. De andra branscherna är byggbranschen samt försäljning av el och värme.

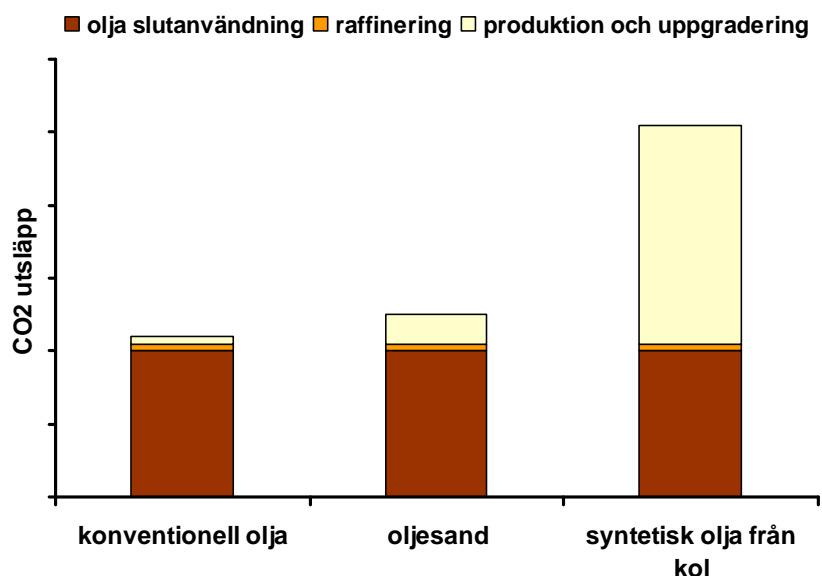
	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2011-07-04	SIDOR	2 (4)
	MOTIVTEXT	DRIVMEDEL			

fossilt alternativ. Växthusgasminskningen ska från den 1 april 2013 vara 35 % för biodrivmedel och flytande biobränslen som producerats i anläggningar som var i drift 23 januari 2008. Denna nivå höjs från den 1 januari 2017 till 50 %. För anläggningar som tillkommit efter den 1 januari 2017 är tröskeln 60 %. Fram till den 1 april 2013 är det endast sådana biodrivmedel och flytande biobränslen som producerats i anläggningar som driftsatts efter den 23 januari 2008 som omfattas av kraven i punkt 2.

B.3. KLIMAT FOSSIL RÅVARA

Kravet bör användas tillsammans med det särskilda kontraktsvillkoret om klimatreduktion fossil råvara.

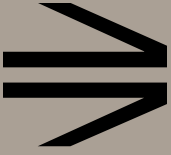
Klimatpåverkan mellan olika fossila råvaror kan variera mycket. Utvinning och raffinering av drivmedel från icke-konventionella fossila råvaror som oljesand och oljeskiffer kräver betydligt högre energiinsatser, upp till 30 % av oljans energiinnehåll (Börjesson et al., 2008).

De kanadensiska oljesandstillgångarna är mycket stora (uppskattningsvis 180 miljarder fat) och motsvarar en oljereserv som endast överträffas av Saudi-Arabien. De stora oljesandsområdena finns i det boreala skogsbältet i Alberta och har en geografisk utbredning motsvarande en yta som är lika stor som England. Idag produceras det globalt ca 85 miljoner fat råolja per dag av vilket råolja utvunnen från oljesand utgör ca 2 %. Utvinningen av olja ur oljesand spås dock öka i framtiden i samband med ökande oljepriser och minskande tillgångar av konventionell olja.

Vissa fyndigheter av oljesand bryts i dagbrott som tar mycket stora landarealer i anspråk. Många av de skogs och våtmarker där fyndigheterna finns anses ha höga värden för den biologiska mångfalden varför stora ekologiska konsekvenser kan förväntas av en sådan brytning. Utvinningen är energikrävande och stora mängder vatten används och förorenas i processen, vatten som skadar sjöar och vattendrag (Börjesson et al., 2008).

Källa: Miljöstyrningsrådets förstudie

	MILJÖSTYVRINGSRÅDET	DATUM	2011-07-04	SIDOR	3 (4)
	MOTIVTEXT	DRIVMEDEL			

B.4. SPÅRBARHET

Kravet bör användas tillsammans med det särskilda kontraktsvillkoret om spårbarhet. För att kunna avgöra ifall ett drivmedel är producerat under miljömässigt goda och socialt acceptabla former är spårbarhet av bränslet en viktig parameter. Detta krav syftar till att få information om hur långt tillbaka i leverantörskedjan leverantören har spårbarhet i dagsläget på sina produkter.

B.5. SOCIALA KRAV

Kravet bör användas tillsammans med det särskilda kontraktsvillkoret om sociala krav. Sociala aspekter som arbetsmiljöförhållanden, barnarbete, o.s.v. är viktiga att beakta i framför allt utvecklingsländer. Arbetsförhållanden för bland andra sockerrörarbetare i Brasilien har på senare tid fått stor uppmärksamhet i Sverige. Utöver arbetsförhållanden berörs även lokalbefolkningens förmåga till livsmedelsproduktion då allt större arealer tas över för odling av biomassa avsedd för drivmedelsproduktion. Ytterligare en effekt av en ökad uppodling är att tidigare orörd natur tas i anspråk vid odling för drivmedelsproduktion antingen direkt eller genom att odling av livsmedel trängs undan från områden som tidigare odlats. Befolkning som lever i denna tidigare orörda natur kan då förlora sin förmåga till försörjning och sina kulturella förutsättningar. Sverige är anslutet till samtliga konventioner som hänvisas till i kriteriedokumentet.

C. UTVÄRDERINGSKRITERIER

Om drivmedlet ska användas i extra känslig miljö såsom i vattenskyddsområden, insjöar, mindre vattendrag, grunda havsvikar, park och trädgård, inomhusmiljöer kan det vara lämpligt att efterfråga vissa egenskaper hos drivmedlet såsom minskad hälso- brand- och miljöfarlighet. Sådana krav kan även förbättra arbetsmiljön för användaren av fordonet eller det motordrivna arbetsredskapet. Endast ett fåtal produkter uppfyller dock dessa krav (såsom RME, alkylatbensin etc.) och viss försiktighet bör därför iakttas vid användandet av kriterierna.

D. SÄRSKILDA KONTRAKTSVILLKOR

D.1. MARKANVÄNDNING/BIOLOGISK MÅNGFALD

FÖRNYBARA DRIVMEDEL

Markanvändningen vid produktion av drivmedel är mycket viktig ur ett miljöperspektiv. Gällande förnybara drivmedel förändras reservoaren av i marken bundet kol då marken brukas vid odling till följd av dikning och beredning varför klimatnyttan med biodrivmedel kraftigt kan förändras ifall markförhållandena förändras. EU:s direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor 2009/28/EG som kommer att gälla från och med 1 januari 2011 ställer krav på markanvändning vid

	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2011-07-04	SIDOR	4 (4)
	MOTIVTEXT	DRIVMEDEL			

användandet av förnybara drivmedel, vi har därför valt att inte ta med sådana krav i nuläget.

FOSSILA DRIVMEDEL

Även fossilbränsleproduktion påverkar den biologiska mångfalden som vid exempelvis oljeutsläpp till havs eller på land, genom kolbrytning och vid utvinning av oljesand. Det är därför viktigt att ställa krav på att de regler som finns gällande naturvård och biotopskydd i respektive land efterföljs.

D.2. KLIMATKRAV FÖRNYBAR RÅVARA

För bakgrundsinformation om kravet, se B.2 ovan. Kravet följer de hållbarhetskriterier som ställs i EU:s direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor 2009/28/EG². Direktivet kommer att implementeras i etapper med start januari 2011 för anläggningar som inte var i drift i januari 2008. Nästa etapp inträffar 2013 då samtliga anläggningar omfattas. Miljöstyrningsrådet rekommenderar upphandlare att redan nu ställa detta krav på leverantörerna. Vill man gå längre i sitt kravställande kan man ställa krav på avancerad eller spjutspetsnivå, vilket motsvarar än mindre klimatutsläpp.

D.3. KLIMATKRAV FOSSIL RÅVARA

För bakgrundsinformation om kravet se B.3 ovan. Detta krav kan användas så snart (senast 1 januari 2011) EU-kommissionen fastställt en lägsta standard för fossila bränslen baserad på växthusgasutsläppen per energienhet under hela livscykeln.

D.4. SPÅRBARHET

Se B.4 ovan.

D.5. SOCIALA KRAV

Kravet syftar till att det företag som levererar drivmedel ska ha rutiner för grundläggande sociala rättigheter, se B.5 ovan för mer information. Kopplat till kravet finns ett uppföljningsformulär som leverantören ska svara på för att säkerställa att rutiner för att säkerställa att produktionen sker under förhållanden som är förenliga med grundläggande arbetsvillkor finns på plats.

² eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:sv:PDF